

Број:1733-31-ПЖС-20/16
Датум: 21.12.2016. године

Влада Републике Српске
Министарство просвјете и културе
Н/р министра, др Дане Малешевић

Предмет: Талентована дјеца

Поштовани,

Право на образовање је не само једно од основних људских права, већ и кључни фактор за остваривање права дјетета уопште, „а кључни циљ образовања је развијање дјететове индивидуалне личности, талената и способности, у свјетлу чињенице да свако дијете има јединствене карактеристике, интересовања, способности и потребу у учењу.“¹

Закон о основном образовању као један од циљева образовања дефинише cjеловит и хармоничан, индивидуалним потребама, интересима и могућностима прилагођен развој интелектуалних, социјално-емоционалних, моралних, радних и физичких потенцијала и способности дјетета до личног максимума² што подразумева да систем кроз индивидуални приступ сваком дјетету треба да препозна његове посебне таленте и способности. Овим законом дефинише се и обавеза школе „да организује уочавање, образовање, праћење и подстицање надарених и талентованих ученика, те организује додатни рад према њиховим склоностима, способностима и интересима“, а „министар доноси наставни план и програм за надарене и талентоване ученике и Правилник о утврђивању критеријума за избор надарених и талентованих ученика“³.

Нацртом закона о основном васпитању и образовању дефинисан је појам надареног и талентованог ученика (члан 4, тачка 25 и 26) чиме се даље ова дјеца издвајају као дјеца са посебним васпитно-образовним потребама (члан 83.) за које се у члану 85. прописују обавезе школе да обезбиједи „(1) већу индивидуализацију наставе и примјену средстава, облика и метода рада у складу са потребама надарених и талентованих ученика...“ и „(2) ваннаставне активности које подстицајно дјелују на развој, исказивање и усавршавање надарености и талента ученика“. У школи се формира тим за подршку надареним и талентованим ученицима (члан 86.).

¹ УН Комитет за права дјетета, Општи коментар број 1. Циљеви образовања, тачка 8 и 9.

² Закон о основном образовању, „Службени гласник Републике Српске“, број 74/08, 71/09, 104/11, 33/14, члан 7

³ Исто, члан 48, став 1. и 2.

Закон о школовању и стипендирању младих талената⁴ уређује начин идентификације, подстицање, школовање и стипендирање талентованих ученика и студената Републике Српске. Овим законом у члану 2. дефинишу се млади таленти:

„Младим талентом сматра се ученик или студент који има посебне натпросјечне, специјалне, практичне склоности са наглашеним креативним, стваралачким способностима.“

Законом је предвиђено и :

- да се у школи именује стручни тим за идентификацију младог талента (члан 9.),
- да Министар доноси Правилник о критеријумима и поступку за идентификовање, праћење и утврђивање младог талента (члан 12.), те
- да утврђивање, праћење и развој младог талента врши Центар за младе таленте, као јавна установа специјализована за утврђивање, праћење и развој младог талента (члан 13.).

С обзиром,

- на важност да се талентована и надарена дјеца препознају у раном дјетињству како би се системски радило на развоју њихових посебних способности и пружала подршка и ученицима и њиховим родитељима и наставницима, неопходно је створити услове за досљедну примјену Закона о школовању и стипендирању младих талената, посебно доношењем одговарајућих подзаконских аката.
- да се без Правилника о критеријумима и поступку за идентификовање, праћење и утврђивање младог талента доводи у питање остваривање права талентоване дјеце која су утврђена законом, а тиме и циљева образовања, те оставља простор за различит приступ васпитно-образовних установа младим талентима, имајући у виду законом утврђену обавезу, Омбудсман за дјецу предлаже Министарству просвјете и културе предузимање потребних мјера и активности ради отклањања ситуација које доводе до повреде права и интереса талентоване дјеце на начин да:
- на основу члана 12. Закона о школовању и стипендирању младих талената донесе Правилник о критеријумима и поступку за идентификовање, праћење и утврђивање младог талента, те
- приступи прописаном оснивању Центра за младе таленте, за који је Законом регулисан начин његове организације, финансирање, те програм рада⁵.

Очекујемо да Институцију, у складу с чланом 9 Закона о Омбудсману за дјецу, обавијестите о предузетим мјерама.

С поштовањем,

Омбудсман за дјецу
Доц. др Нада Граховац

⁴ Закон о школовању и стипендирању младих талената, „Службени гласник Републике Српске“, број 73/10

⁵ Исто, члан 13-19.